

CHP ve muhalifleri



HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Zaman zaman, sosyal demokrat hareketin Türk siyasal yaşamında bundan böyle nasıl bir etkinlik ve işlev kazanacağı üstünde durulsa da belirgin bir izlekten söz açmak olanağı yok.

Kendi içinde ikiye bölünmüş olduğu varsayılan ama bir bakış açısına göre parçalardan birisine sosyal demokrat demenin olanağı bulunmayan bu siyasal yelpazede durum giderek karmaşık bir görüntü kazanmaktadır. Televizyon ekranlarına çıkarak görüşlerini bildiren sosyal demokrat ama adını koyarak söylemek gerekirse CHP milletvekilleri tavırlarını, görüşlerini ve geleceğe dönük düşüncelerini dile getirirken, belli ki ciddi bir sıkıntının içinden geçmektedirler. Bu, sosyal demokrasiye Türkiye’de bir omurga oluşturamamaktan kaynaklanan bir durumdur ve yalnız onlar, görece muhalif kimlikler değil, CHP’nin kendisi de bu sıkıntıyı derinden yaşamaktadır.

Ortada bir gerçek var: CHP içinde bulunan ve bu partinin yönetimine muhalif siyasetçiler, kendilerine bir meşruluk zemini kazandırmak için sözlerine yönetimi aşacak bir boyutu eklemeye çalışsalar da çok ciddi bir yanlışın sarmalına düşmektedirler. Dikkat edilirse görülecektir, son zamanlarda ekranlarda izlediğim Gürkan da Karayalçın da daha çok varolan koşulların içinden konuşmaktadırlar. Yalnızca yönetimin yanlışlarına değinilmekte, yönetimin demokratik temellere yaslanmadığı söylenmekte, salt parti içi `reel politika’ya göndermede bulunulmakta, ancak onlardan sonra yeni bir sistem kurmaya ve yenilemeye dönük birkaç hususun altı çizilmektedir.

Buradan hareketle bir yere varmak mümkün değildir; çünkü, salt yanlışın üstünde konuşan ve ona yeni bir boyut eklemeyi öngörmeyen bir söylem de kendisini yanlışla bütünleştirmekte, onunla eş düzlemde yer almakta, onunla iç içe geçmektedir. Dolayısıyla da yapılması gereken, sosyal demokrasiyi Kristof Kolomb’un yumurtasıyla özdeşleştirmektir.

Yeniden Türkiye çözümlenmelerine girmeden, bir tek düşünceden hareket edilerek söylemek gerekirse, en kısası şudur: Uluslararası ya da yerel ölçeklerde bakıldığında, Türkiye’de `reel’ bir sosyal demokrasiye gereksinim olduğu görülmektedir.

Bu, metafizik bir gerçeklik olmadığı gibi, bunun yerleştirilmesi de gizemli ilişkilere bağlı değildir. Tersine, ancak `reel’ bir çözümlemeyle bu noktaya ulaşılabilir ve onun temel koşulu da evrensel - yerel kesişmesinin kat yerini bulmak ve Türkiye sosyolojisini yeniden gözden geçirmektir. Fakat, bu ancak işin başlangıcı olabilir. Asıl yapılması gereken ondan sonrasıdır.

Yeni ve `reel’ bir sosyal demokrasiyi ayakları üstüne dikmenin ana koşulu, egemen söylemin dışına çıkmaktır. Bugün CHP’nin tıkanıdığı nokta budur ve eğer iyi - kötü varolan sosyal demokrasinin yerel tarihi incelenirse, bu hareketin her yükseliş döneminin merkeze ve orada yerleşik söyleme muhalefetle çakıştığı görülecektir.

Sosyal mühendislik batağına saplanmadan hazırlanacak yeni bir toplum projesi, onu temellendirecek ideolojik açılımlar ve nihayet bunu siyasallaştıracak örgütlenme ancak böylesi bir mantığa yaslanabilir. Aksi takdirde, sosyal demokratik hareket merkeze sıkışıp kalacak, orada hem kendi geleneğinden hem de Türk siyasal yaşamının geleneğinden kaynaklanan kısıtlamaları yaşayacaktır.

Bu türden bir çıkış model olarak elbette çok yoğun bir çalışmayı ve içsel bir örgütlenmeyi zorunlu kılar. Ne var ki, belki asıl önemli olanı, bunu yapacak kimliğin meşruiyetidir. CHP içinde böyle bir girişimde bulunan kimi kişilerin asıl sorunu ve çıkmazı da bu noktada yatmaktadır.

Ellerindeki olanağı bir dönemde bilerek ve isteyerek kullanmamış olanlar şimdi `atölye’lerle kendilerini yeniden gündeme getirmeye eğer bir olanak bulurlarsa, bu ancak sosyal demokrasinin bu ülkedeki zaafının bir göstergesi olabilir.

Öte yandan, yalnızca merkeze muhalefetle yetinip bugüne değin ortaya somut hiçbir şey koymamış kimi çok iyi bilinen isimlerin çıkışında bir keramet aramak da aynı şekilde bir başka aczin göstergesi olabilir.

Kısacası şu: CHP, kendisini merkezle bütünleştirmiştir ve asla onun dışına çıkmayı düşünmemektedir. Gitgide rejimin adeta güvencesi olan bir parti kimliği kazanmaktadır. Toplumun katmanlarında unutulurken ve onlara dönük hiçbir gelecek önermesinde bulunmazken, içeride kurucu ideolojiyle, onun ilkeleriyle ve muhakemesiyle bütünleşmeyi yeterli saymaktadır. Bu, muhalefeti bile belirleyen bir konumdur. CHP içi muhalefet de söylemini bu bağlamda oluşturmaktadır.

Bütün sorun, böyle bir CHP’nin merkez yönetimini eleştirmenin hiçbir şey sağlamayacağını bilmek, hareketi `atölyeler’den ya da `merkeze muhalefet’ten değil, bir bilinçten başlatmaktır.